

ПРАВИЛА
допуску до експлуатації злітно-посадкових майданчиків
для польотів легких повітряних суден

{ У тексті Правил слово "Державіаслужба" у всіх відмінках замінено словами "Державіаслужба України" у відповідних відмінках згідно з Наказом Міністерства інфраструктури N 343 (з1108-11) від 05.09.2011 }

1. Загальні положення

1.1. Правила допуску до експлуатації злітно-посадкових майданчиків для польотів легких, дуже легких, надлегких та аеростатів (далі - легкі) повітряних суден (далі - Правила) є обов'язковими для громадян, підприємств та організацій незалежно від форм власності та сфер управління, які експлуатують злітно - посадкові майданчики для польотів цих повітряних суден у повітряному просторі України, а також організацій та фізичних осіб, яким Державіаслужба України делегує повноваження щодо допуску цих майданчиків до експлуатації.

1.2. Ці Правила визначають техніко-експлуатаційні вимоги до постійних та тимчасових злітно-посадкових майданчиків, які використовуються для зльоту та посадки легких повітряних суден і вертольотів, що мають максимальну злітну масу не більше 5700 кг.

1.3. Правила встановлюють вимоги до оформлення документації про порядок допуску та експлуатації цих злітно-посадкових майданчиків юридичними і фізичними особами - їх власниками або експлуатантами.

1.4. Правила розроблені з метою забезпечення безпеки польотів легких повітряних суден, а також безпеки для населення районів, прилеглих до місця проведення польотів цих повітряних суден, безпеки польотів інших повітряних суден у повітряному просторі України.

1.5. Правила передбачають проведення необхідних процедур, пов'язаних з отриманням дозволу на експлуатацію злітно-посадкових майданчиків, призначених для виконання польотів легких повітряних суден у повітряному просторі України, а також визначають конкретних виконавців і посадових осіб, відповідальних за їх допуск та експлуатацію.

1.6. Постійні та тимчасові злітно-посадкові майданчики для польотів легких повітряних суден не підлягають сертифікації та реєстрації у Державному реєстрі аеродромів цивільної авіації України.

1.7. Допуск до експлуатації постійних та тимчасових злітно-посадкових майданчиків для польотів легких повітряних суден здійснюється за вимогами та процедурами, установленими цими Правилами.

1.8. Допуск злітно-посадкових майданчиків до експлуатації за вимогами цих Правил здійснюється Державіаслужбою України за результатами інспектування.

1.9. У разі виникнення будь-яких змін умов експлуатації, експлуатаційних характеристик або прилеглої місцевості злітно-посадкового майданчика, що впливають на безпеку польотів, експлуатант злітно-посадкового майданчика призупиняє експлуатацію до проведення повторного його інспектування з метою допуску до експлуатації у порядку, викладеному в даних Правилах.

1.10. Усі витрати, пов'язані з допуском до експлуатації злітно-посадкового майданчика, несе його експлуатант.

1.11. Нормативні посилання

При розробленні цих Правил використовувалися такі нормативно-правові акти:

Повітряний кодекс України (3167-12);

{ Абзац четвертий пункту 1.11 глави 1 виключено на підставі Наказу Міністерства інфраструктури N 343 (з1108-11) від 05.09.2011 }

Положення про використання повітряного простору України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 29.03.2002 N 401 (401-2002-п).

1.12. Визначення термінів

У цих Правилах терміни мають такі значення:

Безпека польотів - комплексна характеристика повітряного транспорту та авіаційних робіт, що визначає здатність виконувати польоти без загрози для життя та здоров'я людей.

Вільна зона - спеціально підготовлена ділянка земної або водної поверхні, яка примикає до кінця наявної дистанції розбігу, придатна для початкового набору висоти повітряного судна до встановленого значення.

Власник злітно-посадкового майданчика - юридична або фізична особа, якій належить або у якій перебуває у постійному користуванні земельна ділянка, де розташований злітно-посадковий майданчик.

Наявна дистанція перерваного зльоту - наявна в розпорядженні довжина розбігу плюс довжина кінцевих смуг гальмування (якщо вона передбачена).

Наявна довжина розбігу - довжина злітно-посадкової смуги, яка оголошена наявною і придатною для розбігу літака, який здійснює зліт.

Наявна дистанція зльоту - сума наявної довжини розбігу та вільної зони.

Дозвіл на використання повітряного простору - офіційне повідомлення про надання користувачеві повітряного простору дозволу для провадження діяльності в порядку, що визначається відповідними авіаційними правилами України.

Експлуатант злітно-посадкового майданчика - юридична або фізична особа (приватний пілот), яка експлуатує злітно-посадковий майданчик.

Експлуатант - юридична або фізична особа (приватний пілот), що експлуатує повітряні судна або пропонує свої послуги в цій галузі.

Заявка - офіційне звернення заявника в установленій формі на допуск злітно-посадкового майданчика до експлуатації та одержання чи продовження терміну дії Посвідчення про допуск до експлуатації.

Заявник - фізична або юридична особа, яка подала заявку на отримання Посвідчення про допуск до експлуатації злітно-посадкового майданчика.

Злітно-посадковий майданчик - земельна (водна, льодова) ділянка або спеціально підготовлена площадка мінімально допустимих розмірів, що забезпечує зліт та посадку легких повітряних суден.

Злітно-посадкова смуга - визначена прямокутна ділянка, підготовлена для посадки і зльоту повітряних суден.

Інспектування - наземні перевірки та роботи, що виконуються з метою встановлення відповідності злітно-посадкового майданчика вимогам даних Правил та надання чи продовження терміну дії Посвідчення про допуск його до експлуатації.

Контрольна точка злітно-посадкового майданчика - умовна точка на злітно-посадковому майданчику, яка визначає його географічне місце розташування.

Льотне поле - частина злітно-посадкового майданчика, на якій розташовані одна або декілька льотних смуг, рульові доріжки, перони та інші спеціальні зони.

Льотна смуга - частина льотного поля злітно-посадкового майданчика, що включає злітно-посадкову смугу, вільні зони, сплановані частини по боках злітно-посадкової смуги та призначена для зльоту та посадки повітряних суден, зменшення ризику пошкодження повітряних суден при викочуванні за межі злітно-посадкової смуги, забезпечення безпеки повітряних суден, що пролітають над нею при зльоті та посадці.

Майданчик приземлення парашутистів - земельна (водна, льодова) ділянка або спеціально підготовлений майданчик, на яку здійснюється приземлення парашутистів.

Метеорологічна інформація - метеорологічне зведення, аналіз, прогноз і будь-яке інше повідомлення, що стосується фактичних або очікуваних метеорологічних умов.

Орган обслуговування повітряного руху - орган диспетчерського обслуговування повітряного руху, центр польотної інформації або пункт збирання повідомлень стосовно обслуговування повітряного руху.

Поріг злітно-посадкової смуги - початок ділянки злітно-посадкової смуги, яка може використовуватись для посадки.

Посадкова дистанція - довжина злітно-посадкової смуги, яка заявляється наявною та придатною для пробігу літака після посадки.

Посвідчення про допуск до експлуатації злітно-посадкового майданчика - документ, що засвідчує занесення постійного злітно-посадкового майданчика до Журналу обліку та допуску до експлуатації постійних злітно-посадкових майданчиків, підтверджує відповідність його діючим нормам і правилам та дає його власнику право на експлуатацію злітно-посадкового майданчика.

Постійний злітно-посадковий майданчик - земельна (водна, льодова) ділянка або спеціально підготовлена площадка мінімально допустимих розмірів, яка придатна та використовується для базування та виконання польотів легких повітряних суден, має необхідні споруди та обладнання.

Рульова доріжка - визначений шлях на льотному полі, установлений для руління повітряних суден і призначений для з'єднання однієї частини льотного поля з іншою.

Смуга повітряних підходів - повітряний простір над землею (водною, льодовою) ділянкою у встановлених межах, що примикає до льотної смуги на продовженні її осі, у якому повітряні судна здійснюють набір висоти після зльоту і зниження під час заходження на посадку.

Стартовий майданчик для вільних аеростатів - земельна ділянка або спеціально підготовлена площадка, з якої виконується зліт аеростатами.

Стартовий майданчик для виконання польотів безмоторних надлегких повітряних суден - земельна ділянка або спеціально підготовлена площадка, у тому числі на схилах пагорбів та гір, з якої виконується зліт безмоторних надлегких повітряних суден (дельтапланів, парапланів тощо).

Тимчасовий злітно-посадковий майданчик - злітно-посадковий майданчик, який використовується у визначений період року для польотів легких повітряних суден і не має стаціонарних споруд, обладнання та відведеного повітряного простору.

1.13. Скорочення

ВЗ	вільна зона;	
ГЗПС	грунтова злітно-посадкова смуга;	
ЗПМ	злітно-посадковий майданчик;	
ЗПС	злітно-посадкова смуга;	
КТМ	контрольна точка майданчика;	
ЛС	льотна смуга;	
ЛЕП	лінія електропередачі;	
МК	магнітний курс;	
МС	місця стоянки;	
НДР	наявна дистанція розбігу;	
НДЗ	наявна дистанція зльоту;	
НДПЗ	наявна дистанція перерваного зльоту;	
НПД	наявна посадкова дистанція;	
ОПР	обслуговування повітряного руху;	
ПА	пожежні автомобілі;	

ПММ	паливно-мастильні матеріали;	
ПС	повітряне судно;	
РД	рульова доріжка;	
РТЗ	радіотехнічне забезпечення;	
СПП	смуги повітряних підходів;	
ШЗПС	злітно-посадкова смуга із штучним покриттям.	

2. Допуск до експлуатації злітно-посадкових майданчиків

2.1 Допуск до експлуатації ЗПМ складається з:

2.1.1. Для постійних ЗПМ:

подання власником або експлуатантом ЗПМ заявки на допуск до експлуатації (далі - Заявка) (додаток 1);

інспектування з метою визначення придатності ЗПМ вимогам цих Правил;
унесення до Журналу обліку та допуску до експлуатації постійних ЗПМ (додаток 2) з отриманням Посвідчення про допуск до експлуатації (додаток 3) або продовженням терміну дії.

2.1.2. Для тимчасових ЗПМ:

наявності інструкції з виконання польотів для тимчасових ЗПМ, яка затверджена експлуатантом.

2.2. Заявка на допуск ЗПМ до експлуатації

2.2.1. Підставою для надання допуску до експлуатації ЗПМ для польотів легких повітряних суден (далі - ПС) є Заявка його власника або експлуатанта.

2.2.2. Заявка заповнюється власником або експлуатантом ЗПМ та надається до Державіаслужби України разом з документами, зазначеними в ній.

2.2.3. До Заявки додаються такі документи:

інструкція з виконання польотів на майданчику з розділом авіаційної та пожежної безпеки (завірена копія), розроблена відповідно до пункту 30 Положення про використання повітряного простору України (401-2002-п);

акт технічного обстеження стану ЗПМ (додаток 4);

документ, що підтверджує право власності, постійного користування, оренди на земельну ділянку, або документ про погодження з власником або постійним користувачем, або орендарем земельної ділянки розміщення на ній ЗПМ;

копія свідоцтва про державну реєстрацію юридичної або фізичної особи-підприємця, для приватного пілота - довідка про ідентифікаційний код або його паспортні дані.

2.2.4. Заявка приймається на розгляд тільки в разі наявності всіх зазначених документів. Наданий комплект документів розглядається Державіаслужбою України або організаціями, яким Державіаслужбою України делеговані повноваження (далі - Організація), протягом 20 робочих днів від дати їх надходження.

2.2.5. У разі позитивних результатів розгляду наданих документів Державіаслужбою України або Організаціями приймається рішення про проведення інспектування ЗПМ. У триденний термін Заявнику надсилається письмове повідомлення з визначенням терміну інспектування.

2.2.6. У разі негативного результату розгляду наданих документів у триденний термін Заявнику надсилаються зауваження до наданої документації або аргументована відмова.

2.3. Інспектування ЗПМ

2.3.1. Інспектування ЗПМ виконується Державіаслужбою України або Організаціями спільно із Заявником шляхом обстеження прилеглої території ЗПМ, льотної смуги (далі - ЛС), злітно-посадкової смуги (далі - ЗПС), вільних зон (далі - ВЗ), обладнання, документації тощо в обсязі, передбаченому цими Правилами.

2.3.2. При інспектуванні визначається відповідність експлуатаційних вимог до ЗПМ згідно з цими Правилами.

2.3.3. За результатами інспектування складається акт інспекційного обстеження (далі - Акт) ЗПМ, що затверджується Державіаслужбою України.

2.3.4. Акт складається та підписується в двох примірниках. Один примірник Акта надається Заявнику, другий примірник залишається в Державіаслужбі України або Організації.

2.3.5. Якщо при інспектуванні виявлені недоліки, які можуть бути усунені Заявником без повторної перевірки, Заявник усуває виявлені недоліки на місці до закінчення інспектування. Складається звіт про усунення недоліків за результатами інспектування ЗПМ (додаток 5) та подається до Державіаслужби України.

Звіт про усунення недоліків за результатами інспектування ЗПМ додається до Акта.

2.3.6. Якщо при інспектуванні виявлені невідповідності вимогам цих Правил, Заявник усуває виявлені недоліки в терміни, узгоджені з Державіаслужбою України, та подає заявку на повторне інспектування. Витрати за проведення інспектування не повертаються.

2.3.7. При незгоді Заявника з результатами інспектування він має право оскаржити їх відповідно до розділу 6 цих Правил.

2.4. Допуск до експлуатації постійних ЗПМ

2.4.1. Постійні ЗПМ для польотів легких ПС підлягають унесенню до Журналу обліку та допуску до експлуатації постійних ЗПМ з видачею Посвідчення про допуск до експлуатації ЗПМ до початку експлуатації.

2.4.2. Допуск до експлуатації постійних ЗПМ для польотів легких ПС надається Державіаслужбою України в разі:

уведення до експлуатації ЗПМ;

продовження терміну дії Посвідчення про допуск до експлуатації;

зміни власника або експлуатанта ЗПМ;

змін умов експлуатації або характеристик ЗПМ, або прилеглої місцевості, які впливають на безпеку польотів.

2.4.3. Підставою для включення постійного ЗПМ до Журналу обліку та допуску до експлуатації постійних ЗПМ є: комплект документів, наданих Заявником перед інспектуванням за переліком пункту 2.2.3 цих Правил;

Акт згідно з пунктом 2.3.3 цих Правил.

2.4.4. Після унесення даних ЗПМ до Журналу обліку та допуску до експлуатації постійних ЗПМ Державіаслужба України протягом 5 робочих днів видає Заявнику Посвідчення про допуск до експлуатації ЗПМ.

2.4.5. Посвідчення про допуск до експлуатації ЗПМ, підписане керівником Державіаслужби України або його заступником, скріплене печаткою, є підставою для внесення ЗПМ до Журналу обліку та допуску до експлуатації постійних ЗПМ.

2.4.6. Посвідчення про допуск до експлуатації ЗПМ видається на термін не більше ніж 3 роки.

2.4.7. Забороняється експлуатація постійних ЗПМ без отримання Посвідчення про їх допуск до експлуатації згідно з вимогами цих Правил.

2.4.8. Дані Журналу обліку та допуску до експлуатації постійних ЗПМ вважаються підставою для надання органами обслуговування повітряного руху (далі - ОПР) дозволів експлуатантам на використання повітряного простору з постійних ЗПМ при надходженні відповідних заявок на використання повітряного простору.

2.5. Порядок допуску до експлуатації тимчасового ЗПМ

2.5.1. Тимчасові ЗПМ для виконання польотів ПС унесенню до Журналу обліку та допуску до експлуатації постійних ЗПМ не підлягають.

2.5.2. Підставою для допуску ЗПМ до експлуатації є:

відповідність тимчасового ЗПМ вимогам даних Правил;

інструкція з виконання польотів на тимчасовому ЗПМ зі схемою, у якій визначені розміри ЗПС, ЛС, ВЗ їх взаєморозташування, з розділами пожежної та авіаційної безпеки, з погодженням власника, постійного користувача або орендаря земельної ділянки з метою використання тимчасового ЗПМ для польотів, яка затверджена експлуатантом, або завірена копія;

акт технічного обстеження тимчасового ЗПМ, затверджений експлуатантом.

2.5.3. Заявка експлуатантів ПС на польоти з тимчасового ЗПМ вважається підставою для надання органом ОПР дозволу на використання повітряного простору при наявності документів, зазначених у пункті 2.2.3 даних Правил.

2.5.4. Підставою для надання органом ОПР дозволу на використання повітряного простору вільними аеростатами є інструкція з виконання польотів у районі ЗПМ.

2.5.5. Отримання дозволу на експлуатацію тимчасового ЗПМ дійсне протягом 3 місяців з дати затвердження акта технічного обстеження.

Експлуатація тимчасового ЗПМ без документів, зазначених у пункті 2.5.2 даних Правил, забороняється.

2.5.6. Вибір та обстеження тимчасового ЗПМ, розроблення та затвердження інструкції з виконання польотів на тимчасовому ЗПМ для виконання авіаційно-хімічних робіт покладається на командно-льотний склад експлуатанта.

3. Зміни умов експлуатації злітно-посадкового майданчика

Будь-які зміни умов експлуатації, експлуатаційних характеристик або прилеглої місцевості ЗПМ, що впливають на безпеку польотів, повинні відповідати вимогам розділу 8 цих Правил.

4. Зміна власника або експлуатанта злітно-посадкового майданчика

4.1. У разі зміни власника або експлуатанта ЗПМ видані раніше Посвідчення про допуск до експлуатації постійного ЗПМ та допуск на використання повітряного простору з тимчасового ЗПМ втрачають чинність. Інструкція з виконання польотів на ЗПМ та Посвідчення про допуск до експлуатації підлягають поверненню до Державіаслужби України.

4.2. Новий власник або експлуатант ЗПМ отримує допуск до експлуатації ЗПМ відповідно до цих Правил.

5. Обов'язки експлуатанта злітно-посадкового майданчика

Експлуатант ЗПМ зобов'язаний підтримувати ЗПМ у процесі експлуатації у придатному для польотів стані.

6. Вирішення спорів

6.1. У разі незгоди Заявника з висновками інспекційної перевірки щодо можливості допуску до експлуатації ЗПМ Заявник може звернутися до Державіаслужби України з обґрунтованим оскарженням проведеного інспектування.

6.2. До скарги додаються доказові документи, які підтверджують обґрунтованість оскарження. Термін розгляду скарги та прийняття рішення щодо проведення повторного інспектування або відмови в ньому становить 15 діб з дати її реєстрації.

6.3. За результатами попередньої експертизи, наданих доказових документів Державіаслужба України призначає спеціальну комісію для проведення повторного інспектування або аргументовано відмовляє в інспектуванні, про що письмово повідомляється Заявнику.

7. Вимоги до оформлення документації

7.1. Документи, що надаються Заявником при поданні Заявки та проведенні інспектування, повинні відповідати вимогам цих Правил.

7.2. При наявності будь-яких виправлень, не завірених підписом Заявника, документація до розгляду не приймається.

8. Загальні технічні та експлуатаційні вимоги до злітно-посадкових майданчиків

Загальні технічні та експлуатаційні вимоги до постійних та тимчасових ЗПМ для польотів ПС установлюють такі вимоги та обмеження з експлуатації цих ЗПМ.

8.1. Характеристики ЗПМ

8.1.1. Для кожного ЗПМ повинні бути розроблені та затверджені схема з розмірами елементів та схема взаємного розташування таких зон:

прилеглої місцевості з відображенням перешкод та рельєфу;
ділянки ЗПМ з відображенням перешкод;
СПП;
ЗПС;
ВЗ та спланованої частини ЛС;
РД (при потребі);
МС та обслуговування ПС;
МС спеціального та іншого автотранспорту;
інших зон (при потребі).

8.1.2. На ЗПМ для кожного напрямку зльоту та посадки повинні бути встановлені такі наявні дистанції: НДР, НДЗ, НДПЗ, НПД.

8.2. Обмеження та облік перешкод

8.2.1. Надаються дані про висоту і розміщення перешкод у межах кола радіусом 2,5 км з центром від контрольної точки ЗПМ (далі - КТМ).

8.2.2. Максимальний нахил умовних площин обмеження перешкод у зоні підходів повинен становити не менше:

для літаків:

за межами ВЗ або ЛС - 1 : 30 на відстані 450 м від межі ВЗ або ЛС;

за бічними межами ЛС - 1 : 8 на відстані 120 м від межі ЛС;

для вертольотів:

за межами ВЗ - 1 : 12,5 на відстані 245 м від межі ВЗ;

у поперечному напрямку до лінії зльоту на відстані 45 м від межі покриття - нахил нульовий.

{ Підпункт 8.2.2 пункту 8.2 глави 8 в редакції Наказу Міністерства транспорту та зв'язку N 845 (з0143-11) від 23.11.2010 }

8.2.3. Розходження межі площини обмеження перешкод від кінця ЛС у напрямку зльоту в кожний бік становить:

для літаків - 25 %;

для вертольотів - 10 % вдень, 15 % вночі.

{ Підпункт 8.2.3 пункту 8.2 глави 8 в редакції Наказу Міністерства транспорту та зв'язку N 845 (з0143-11) від 23.11.2010 }

8.3. Вимоги до прилеглої місцевості

8.3.1. Розташування ЗПМ, планування та виконання польотів з нього повинні відповідати інструкції з виконання польотів.

8.3.2. Прилегла до ЗПМ місцевість повинна забезпечувати безпеку польотів ПС.

8.3.3. Віддалення ЗПС ЗПМ для польотів літаків від межі населеного пункту повинно становити не менше 500 метрів від кінця ЗПС у напрямку зльоту та 150 метрів від бічних меж ЗПС.

Розміщення ЗПМ для польотів вертольотів у межах населеного пункту визначається поверхніми обмеження перешкод згідно з Додатком 14 (995_655) до Конвенції про міжнародну цивільну авіацію (995_038) (том II "Вертодроми") та з дотриманням відповідних державних санітарних норм і правил.

{ Підпункт 8.3.3 пункту 8.3 глави 8 в редакції Наказу Міністерства транспорту та зв'язку N 845 (з0143-11) від 23.11.2010 }

8.3.4. Забороняються польоти ПС з ЗПМ над населеними пунктами, лісом та водоймою на висоті, що не дає змоги в разі пошкодження ПС здійснити посадку на ЗПМ або за межами населеного пункту, лісу або водоймищ.

8.3.5. Забороняються польоти ПС з водного ЗПМ над пляжами, населеними пунктами та береговою смугою на висоті, що не дає змоги в разі пошкодження ПС здійснити посадку на ньому або за його межами на прилеглий водній поверхні.

8.3.6. Місцевість у зоні смуг повітряних підходів повинна забезпечувати можливість виконання безпечної посадки після зльоту в разі відмови двигуна, якщо не забезпечується повернення ПС на ЗПМ.

8.4. Вимоги до смуг повітряних підходів

8.4.1. Напрямок і розміри СПП ЗПМ та припустимі висоти природних та штучних перешкод у межах цих смуг повинні забезпечувати безпеку зльоту та посадки ПС.

8.4.2. При наявності перешкод у зоні СПП для кожного напрямку зльоту та посадки повинні визначатися їх безпечні розміри відповідно до встановлених для кожного типу ПС мінімально безпечних дистанцій зльоту та посадки.

8.4.3. Якщо на прилеглий до ЗПМ території, у тому числі в межах СПП, є перешкоди, які неможливо усунути, припускається його експлуатація за умови введення спеціального режиму польотів, який

забезпечить їх безпеку. Цей режим повинен бути оговорений в інструкції з виконання польотів на ЗПМ.

8.5. Вимоги до злітно-посадкової смуги

8.5.1. ЗПС ЗПМ для польотів ПС може бути природною поверхнею (грунт) або з штучного покриття.

8.5.2. На ЗПМ для кожного напрямку зльоту та посадки повинні бути встановлені такі геометричні розміри ЗПС:

довжина ЗПС повинна бути не менше розрахункової довжини для даного типу ПС;

при здійсненні учбових польотів довжина ЗПС повинна бути вдвічі більше розрахункової довжини;

ширина ЗПС повинна задовольняти льотно-технічні характеристики та вимоги експлуатаційної документації ПС, що експлуатуються на даному ЗПМ, але бути не менше 10 м;

при здійсненні учбових польотів ПС ширина ЗПС повинна бути вдвічі більше розрахункової ширини, але не менше 20 м;

при здійсненні польотів з водної поверхні ширина ЗПС повинна бути не менше 30 м.

8.5.3. Для зручності експлуатації і підвищення пропускної спроможності у залежності від вітрового завантаження на ЗПМ, крім основної ЗПС, можливе розташування допоміжних ЗПС. Допоміжні ЗПС повинні відповідати вимогам цих Правил.

8.5.4. При основній ЗПС із штучним покриттям рекомендується мати допоміжну ГЗПС.

8.5.5. При розташуванні допоміжної ГЗПС паралельно основній відстань між осями ЗПС повинна бути не менше 30 м.

8.5.6. Поверхня ГЗПС повинна бути без значних нерівностей та, по змозі, покрита дерном.

Припускаються загальні нерівності глибиною до 6 см під триметровою рейкою.

Висота травостою на ГЗПС повинна бути не більше 15 см.

8.5.7. Міцність поверхні ЗПС повинна забезпечувати зліт, посадку та руління ПС з максимально схваленою злітною масою, але в усякому разі глибина колії від ПС не повинна перевищувати 3 см.

На поверхні ГЗПС не повинно бути сторонніх предметів.

8.5.8. При облаштуванні ГЗПС необхідно враховувати нахили поверхні для стоку дощової та талої води.

8.5.9. При здійсненні польотів з водної поверхні ЗПС повинна бути чистою, без плавучих предметів та підводних перешкод на глибині не менше 1 м від поверхні.

Хвилювання на поверхні води повинно бути не більше 2 балів. При плануванні експлуатації ПС, які за вимогами експлуатаційної документації або льотно-технічних характеристик потребують інших обмежень, дозволена величина хвилювання повинна бути не більше за найвищі вимоги.

8.5.10. Розміри ЗПМ, на якому експлуатуються гелікоптери, повинні забезпечувати безпечний зліт та посадку в будь-якому напрямку, у залежності від вітру та льотних характеристик гелікоптера, з урахуванням усіх вимог, визначених даними Правилами.

При виконанні учбових польотів на гелікоптерах мінімальні розміри ЛС ЗПМ повинні бути не менше 200 x 400 м.

8.6. Вимоги до вільних зон та спланованих частин льотної смуги

8.6.1. За наявності ВЗ довжина її повинна бути не менше 50 м за кожним кінцем ЗПС.

8.6.2. Ширина ЛС повинна бути не менше 20 м з кожного боку ЗПС.

8.6.3. При неможливості забезпечення заданих сумарних розмірів ЗПС, ВЗ та ЛС допускається зменшувати довжину та ширину ЗПС, ВЗ і ЛС за умови відповідності їх льотно-технічним характеристикам ПС, збереження загальних умов безпеки польотів та відсутності за ними ярів, значних нахилів місцевості.

8.7. Вимоги до рульових доріжок

8.7.1. На ЗПМ для польотів двох і більше ПС повинні бути визначені РД між ЗПС, МС та іншими спеціальними зонами.

8.7.2. Кількість, напрям, ширина та розташування РД, міцність ґрунту на РД визначаються в кожному конкретному випадку за умов безпечного руху, маневрування, буксирування ПС, виключення зустрічного руху ПС та транспорту, збереження (по змозі) дернини ґрунтових РД.

8.7.3. При розташуванні РД паралельно до ЗПС відстань між межами ЗПС та РД повинна бути не менше 20 м.

8.8. Вимоги до місць стоянки та обслуговування ПС

8.8.1. На ЗПМ для польотів двох і більше ПС повинні бути визначені МС та місця обслуговування ПС.

8.8.2. Форма, розміри, розташування МС та місця обслуговування ПС визначаються в кожному конкретному випадку в залежності від кількості ПС, безпечного маневрування, розташування засобів обслуговування та проїзду спеціального автотранспорту.

8.9. Вимоги до спеціальних зон ЗПМ

Необхідність розташування спеціальних зон для передстартових ЗПМ, стоянки автотранспорту, заправки паливом та інших визначається у кожному конкретному випадку в залежності від призначення ЗПМ, його завантаження, а також забезпечення безпеки польотів та безпечної експлуатації ЗПМ та його обладнання.

8.10. Маркування елементів ЗПМ

8.10.1. Грунтова ЗПС маркується такими знаками:

граничні знаки;
посадковий знак "Т";
вхідні знаки.

8.10.2. Посадковий знак "Т", яким позначається місце посадки на ЗПС у напрямку зльоту та посадки, викладається полотнищами білого кольору влітку, червоного або чорного кольору взимку на снігу.

На заміну маркувальних знаків можливе встановлення прапорців білого та червоного кольору влітку, червоного та чорного кольору - взимку на снігу.

8.10.3. На тимчасових ЗПМ ЗПС може маркуватися прапорцями білого або червоного кольору в залежності від пори року.

8.10.4. На ЗПС, ВЗ і ЛС, РД, МС та інших елементах ЗПМ, на яких може здійснюватися рух ПС, підлягають обов'язковому маркуванню червоними прапорцями місця пошкодження поверхні (ями, калюжі тощо) та місця розташування елементів його обладнання, які можуть вплинути на безпеку польотів.

8.10.5. При виконанні польотів з водної поверхні маркуванню легкими (надувними) буйками білого або червоного кольору, які не заважають рулінню, зльоту та приводненню ПС, підлягають ВЗ та межа ЛС.

РД від причалу (берегової смуги) до ЗПС підлягають маркуванню легкими буйками білого або червоного кольору у вигляді плавучих доріжок.

8.11. Оснащення ЗПМ

Засоби оснащення ЗПМ повинні відповідати загальним вимогам забезпечення польотів згідно з Положенням про використання повітряного простору України (401-2002-п) та інструкцією з виконання польотів на ЗПМ.

8.11.1. Радіотехнічне забезпечення польотів та засоби авіаційного електрозв'язку ЗПМ для польотів ПС у період планування та виконання польотів повинні бути оснащені засобами РТЗ та засобами авіаційного електрозв'язку відповідно до інструкції з виконання польотів.

При керуванні польотами надання команд надлегким ПС, які не обладнані засобами радіозв'язку або втратили зв'язок, виконується за допомогою встановлених інструкцією з виконання польотів на ЗПМ спеціальних сигналів та знаків.

За наявності на постійних ЗПМ стаціонарних радіостанцій на них повинні бути отримані відповідні дозволи та посвідчення в Державіаслужбі України.

8.11.2. Метеорологічне оснащення

Постійні ЗПМ для польотів ПС у період планування та виконання польотів повинні мати таке мінімально необхідне метеорологічне обладнання:

вимірювач напрямку та сили вітру (автоматизований та (або) у вигляді смугастого конуса з тканини, який має чутливість до вітру силою від 1 м/сек. на висоті встановлення не менше 2 м від поверхні землі та який добре видно із зони підготовки до зльоту та із смуги повітряного підходу при посадці);

засоби зв'язку для отримання фактичної метеорологічної інформації та прогнозу погоди в межах зон та маршрутів польотів, які плануються;

прилад визначення атмосферного тиску;

прилад для вимірювання температури повітря;

схема орієнтирів (природних чи штучних) для визначення метеорологічної дальності видимості.

Перелік метеорологічного обладнання та схема орієнтирів додаються до інструкції з виконання польотів на ЗПМ.

Тимчасові ЗПМ для польотів ПС у період планування та виконання польотів повинні мати необхідне метеорологічне обладнання, зазначене в інструкції з виконання польотів на ЗПМ, а саме:

вимірювач напрямку та сили вітру (у вигляді смугастого конуса з тканини, який має чутливість до вітру силою від 1 м/сек, висоту встановлення не менше 2 м від поверхні землі та який добре видно із зони підготовки до зльоту та із смуги повітряного підходу при посадці);

засоби зв'язку для отримання фактичної метеорологічної інформації та прогнозу погоди в межах зон та маршрутів польотів, які плануються.

8.11.3. Маркування ЗПС зі штучним покриттям та обладнання ЗПМ маркувальними знаками, розміри полотнищ для посадкового знака "Т", маркування та розмір смугастого конуса для визначення напрямку вітру, розміри надувних буйків виконуються згідно з експлуатаційними вимогами.

8.11.4. Електропостачання

За наявності засобів зв'язку під час проведення польотів електропостачання повинно забезпечувати їх безперебійну роботу.

8.11.5. Аварійно-рятувальні засоби

Постійні ЗПМ повинні бути оснащені аварійно-рятувальними засобами (додаток 6).

На ЗПМ під час підготовки та виконання польотів повинен бути транспортний засіб, пристосований для евакуації потерпілих з місця авіаційної події, оснащений ношами або місцем розташування потерпілого в лежачому положенні, медичною аптечкою, вогнегасником, схемою розташування та зв'язку найближчих медичних закладів.

При проведенні маршрутних польотів безмоторних ПС на ЗПМ повинні бути літаки - буксирувальники планерів та (або) транспортні засоби для евакуації ПС при посадці за його межами.

Для забезпечення аварійно-рятувальних та пошукових робіт при проведенні підготовки та виконанні польотів ПС з водної поверхні додатково до чергового автомобіля повинен бути черговий катер з рятувальною командою або моторний човен з черговим водолазом.

8.11.6. Протипожежне забезпечення ЗПМ

За забезпечення пожежної безпеки на постійних ЗПМ відповідає його експлуатант. На тимчасових - експлуатант ЗПМ або експлуатант ПС.

Експлуатант ЗПМ забезпечує пожежну безпеку ПС, будинків і споруд, розміщених на його території у відповідності до діючих нормативно-правових актів з питань пожежної безпеки в Україні.

Кожний працівник ЗПМ, будинку та споруди, розміщених на його території, повинен знати та виконувати встановлені правила пожежної безпеки, не допускати дій, що можуть призвести до пожежі.

Територія ЗПМ повинна постійно зберігатися у чистоті та очищуватись від сухого травостою та інших горючих речовин і матеріалів.

На місцях заправлення ПС паливом та навантаження їх хімічними речовинами, які можуть електризуватися (масляні хімікати та ін.), повинні бути заземлювальні пристрої згідно з діючими експлуатаційними вимогами до ПС.

Одне чи два МС дуже легких та надлегких ПС обладнуються одним вуглекислотним вогнегасником або іншими первинними засобами пожежогасіння.

МС легкого ПС обладнується вуглекислотним вогнегасником, ящиком з піском (не менше 0,5 куб.м), повстю чи азбестовим полотном 2,0 x 1,5 м або вогнегасником з запасом вогненосної речовини не менше 40 кг з розрахунку один вогнегасник на два МС.

8.11.7. Організація заходів авіаційної безпеки на ЗПМ

Експлуатант ЗПМ повинен запроваджувати заходи, що направлені на підвищення стандартизованого рівня забезпечення авіаційної безпеки та охорони ПС, споруд і обладнання відповідно до інструкції з виконання польотів на ЗПМ шляхом:

організації охорони ПС, місць зберігання ПММ, об'єктів РТЗ, ОНР;

обов'язкового застосування протиугінних приладів та замків на запірних приладах систем керування та шасі;

пломбування або запечатування дверей (люків), інших місць, передбачених для даного типу ПС;

проведення організаційно-технічних заходів, спрямованих на подальше вдосконалення та посилення охорони ПС та об'єктів ЗПМ;

проведення профілактичної роботи, спрямованої на підтримання пропускового режиму, а також запобігання розкраданню матеріальних цінностей.

Експлуатант ЗПМ відповідає за організацію охорони ПС, споруд та обладнання, наявність і справність технічних засобів охорони, РТЗ та освітлення.

На постійних ЗПМ охорона ПС, споруд та обладнання ЗПМ здійснюється відповідно до інструкції з виконання польотів на ЗПМ, у тому числі в разі необхідності із застосуванням сторожової охорони. Положення про охорону ЗПМ, організація охорони та посадові інструкції особовому складу охорони розроблюються експлуатантом ЗПМ.

8.11.8. Організаційне забезпечення експлуатації ЗПМ

За підтримання необхідних характеристик ЗПМ та засобів забезпечення польотів згідно з інструкцією з виконання польотів відповідають експлуатанти ЗПМ.

Експлуатанти ЗПМ зобов'язані:
організувати охорону МС ПС та інші зони ЗПМ при стаціонарному базуванні ПС відповідно до інструкції з виконання польотів на ЗПМ;
ознайомлювати осіб авіаційного та обслуговуючого персоналу з інструкцією з виконання польотів на ЗПМ, зі схемою елементів і зон ЗПМ, схемою руху ПС та автотранспорту, з правилами протипожежної безпеки;
організувати контроль за виконанням правил наземної та льотної експлуатації ЗПМ;
не допускати сторонніх осіб до робочої зони ЗПМ при виконанні польотів;
організувати аварійно-рятувальні та пошукові роботи;
здійснювати постійний контроль на прилеглий території ЗПМ за спорудженням нових об'єктів, ЛЕП, доріг, місць скупчення птахів, інших об'єктів, присутність яких може вплинути на безпеку польотів, шляхом перевірок прилеглої до ЗПМ території та здійснення відповідних заходів із збереження умов безпеки польотів, унесення відповідних змін до інструкції з виконання польотів на ЗПМ та проведення, при потребі, позачергового інспектування ЗПМ та допуску до експлуатації за вимогами цих Правил.

8.11.9. Експлуатаційні вимоги

До експлуатації з конкретного ЗПМ допускаються тільки ті типи ПС, льотно-технічні характеристики яких дозволяють їх експлуатацію за умов:
забезпечення безпеки польотів;
відповідності льотно-технічних характеристик ПС технічним та експлуатаційним характеристикам ЗПМ;
виконання вимог Положення про використання повітряного простору України (401-2002-п);
виконання вимог інструкції з виконання польотів на ЗПМ та обмежень, визначених актом його обстеження з висновком про можливість допуску до експлуатації у відповідності до вимог даних Правил.

9. Загальні технічні та експлуатаційні вимоги до стартових майданчиків для виконання польотів вільних аеростатів

9.1. Стартовий майданчик для зльоту вільних аеростатів (теплових аеростатів) повинен бути довільної конфігурації з лінійними розмірами не менше 20 x 20 м.

9.2. Мінімальна відстань до ЛЕП висотою понад 20 м повинна бути не менше 200 м; висотою 10-20 м - не менше 100 м; висотою до 10 м - залежить від швидкості вітру (додаток 7).

9.3. Стартовий майданчик для зльоту вільних аеростатів (теплових аеростатів) маркуванню не підлягає.

9.4. Керування польотами, РТЗ, метеорологічне та аварійно-рятувальне забезпечення здійснюються експлуатантом ПС у відповідності до інструкції з виконання польотів, яка розробляється для району польотів.

10. Загальні технічні та експлуатаційні вимоги до стартових майданчиків для виконання польотів безмоторних надлегких ПС

10.1. Стартовий майданчик для виконання польотів безмоторних надлегких ПС (дельтапланів, парапланів) повинен мати такі елементи:
смугу передстартової готовності;
лінію старту;
місце посадки;
зони виконання польотів на паріння.

10.2. Смуга передстартової готовності повинна бути площею не менше 100 кв.м довільної конфігурації.

10.3. Лінія старту повинна мати мінімальну довжину 20 м.

10.4. Місце посадки повинно мати мінімальні розміри 50 x 50 м. Як мінімум, з одного напрямку не повинно бути перешкод для безпечного виконання посадки.

10.5. На лінії старту та місці посадки повинен бути показник напрямку та сили вітру у вигляді смугастого конуса з тканини, який має чутливість до вітру силою від 1 м/сек., висоту встановлення не менше 2 м від поверхні землі та який добре видно із зони підготовки до зльоту та із смуги повітряного підходу при посадці.

10.6. Майданчик для виконання польотів безмоторних надлегких ПС маркуванню не підлягає.

10.7. Зони паріння, небезпечні зони для виконання безмоторних польотів, межі майданчика, особливості рельєфу, характерні орієнтири та інші елементи, що включені в структуру елементів майданчика, визначаються інструкцією з виконання польотів для кожного конкретного майданчика.

10.8. Керування польотами, радіотехнічне, метеорологічне, пожежне та аварійно-рятувальне забезпечення здійснюються експлуатантом ПС у відповідності до інструкції з виконання польотів на конкретному майданчику.

11. Вимоги до майданчиків приземлення парашутистів

11.1. Розміри майданчиків приземлення парашутистів при виконанні стрибків з літаків обираються залежно від кількості парашутистів (додаток 8).

11.2. При стрибках з літаків, які летять у строю, майданчик приземлення збільшується в ширину на величину ширини строю.

11.3. При стрибках із спортивними парашутами розміри майданчика приземлення можуть бути зменшені за рішенням керівника стрибків за умов забезпечення безпеки польотів та стрибків.

11.4. При виконанні парашутних стрибків майданчик приземлення парашутистів підлягає маркуванню полотнищами.

Начальник управління розвитку
та сертифікації аеропортів

В.М.Кавунов

Додаток 1
до підпункту 2.1.1
Правил допуску
до експлуатації
злітно-посадкових
майданчиків для польотів
легких повітряних суден

Голові Державіаслужби
України

ЗАЯВКА

Прошу виконати обстеження ЗПМ з метою внесення його до Журналу обліку та надання дозволу на експлуатацію.

Додатки:

інструкція з виконання польотів на майданчику з розділом авіаційної та пожежної безпеки (завірена копія), розроблена відповідно до пункту 30 Положення про використання повітряного простору України;

акт технічного обстеження стану ЗПМ;

документ, що підтверджує право власності, постійного користування, оренди на земельну ділянку, або документ про погодження з власником або постійним користувачем, або орендарем земельної ділянки розміщення на ній ЗПМ;

копія свідоцтва про державну реєстрацію юридичної або фізичної особи-підприємця, для приватного пілота - довідка про ідентифікаційний код або його паспортні дані.

_____ (власник ЗПМ або керівник експлуатанта ЗПМ)	_____ (підпис)
---	-------------------

Додаток 2
до підpunkту 2.1.1
Правил допуску
до експлуатації
злітно-посадкових
майданчиків для польотів
легких повітряних суден

**ЖУРНАЛ
обліку та допуску до експлуатації постійних
злітно-посадкових майданчиків**

N з/п	Назва ЗПМ	Дата внесення	Номер Посвідчення	Термін дії Посвідчення	Власник ЗПМ / експлуатанта	Розміри / тип ЗПМ	Дозволена експлуатація ПС (маса) типу ЗПМ	При- мітка час добу, період року

Додаток 3
до підpunkту 2.1.1
Правил допуску
до експлуатації
злітно-посадкових
майданчиків для польотів
легких повітряних суден

**ПОСВІДЧЕННЯ
ПРО ДОПУСК ДО ЕКСПЛУАТАЦІЇ ПОСТІЙНОГО
ЗЛІТНО-ПОСАДКОВОГО МАЙДАНЧИКА**

№ ЗПМ 00-000

Цим засвідчується, що постійний ЗПМ

Назва ЗПМ _____
Місцезнаходження ЗПМ _____
Власник ЗПМ _____
Експлуатант ЗПМ _____
Розміри та тип покриття _____
Обладнання ЗПМ _____

занесено до Журналу обліку та допуску до експлуатації постійних ЗПМ. Задовольняє вимоги законодавства України про цивільну авіацію та Правил допуску до експлуатації ЗПМ для польотів ПС і здатний забезпечити польоти легких ПС.

Це Посвідчення не підлягає передаванню і дійсне протягом зазначеного терміну, якщо від нього не відмовляться, не буде тимчасово припинена його дія або воно не буде анульовано.

Додаткові дані:

Дата видачі Посвідчення	" ____ " _____ 200__ р.
Керівник (заступник керівника)	
Державіаслужби України	_____ (підпис)

М.П.

Примітка. Номер Посвідчення складається з двох груп літер та цифр: перша група вказує на належність до області України; друга група відповідає порядковому номеру в Журналі обліку та допуску до експлуатації постійних ЗПМ.

Додаток 4
до підпункту 2.2.3
Правил допуску
до експлуатації
злітно-посадкових
майданчиків для польотів
легких повітряних суден

ЗАТВЕРДЖУЮ

_____ (власник ЗПМ (керівник експлуатанта ЗПМ) " ____ " _____ 200__ р.
--

АКТ

технічного обстеження стану ЗПМ

Комісія у складі (або експлуатант ЗПМ):

голови _____
членів комісії: _____
провела технічне обстеження стану ЗПМ _____, (назва)
розташованого _____ (місце розміщення)
1. Номер _____, МК _____ і розміри ШЗПС _____ м,

тип	покриття	пос	і	товщина	конструкції
2. Номер _____, МК _____ і розміри ГЗПС _____ м.					

3. Розміри:

ЛП _____ ;
 ВЗ та ЛС _____ ;
 РД (за наявності) _____ ;
 МС та обслуговування ПС _____ ;
 МС спеціального та іншого автотранспорту _____ ;
 спеціальних зон ЗПМ (за наявності) _____ .

4. Обмеження та облік перешкоди в межах радіуса 2,5 км від КТМ:

N з/п	Найменування перешкод	Істинний азимут (град./хв.)	Віддалення (км)	Висота перешкод (м)	Маркування (денне, нічне)
1	2	3	4	5	6

5. Стан поверхні ЛС, ЗПС, РД та МС, наявність та стан денного маркування елементів ЗПМ та перешкод _____ .

6. Перелік радіосвітлотехнічного та метеобладнання, рік установлення, терміни дії посвідчень _____ .

7. Склад та оснащення диспетчерських пунктів ОПР _____ .

8. Аварійно-рятувальні та протипожежні засоби. Категорія ЗПС за потрібним рівнем пожежного захисту, наявність та оснащення пожежних і санітарного автомобілів, час розгортання ПА у віддаленому кінці ЗПС, наявність пунктів для повторної заправки водою, наявність запасу вогнегасної речовини _____ .

9. Наявність резервного електропостачання аеродрому та час переходу на резерв _____ .

10. Заходи з авіаційної безпеки _____ .

11. Зміни на майданчику, що виникли за минулий період _____ .

12. Висновок комісії (або експлуатанта ЗПМ) про придатність ЗПМ до подальшої експлуатації:

(указати назву ЗПМ, придатність до льотної роботи протягом року _____ .	
та доби, для яких типів повітряних суден та інші необхідні обмеження)	
Голова _____	_____
Члени комісії:	_____

до експлуатації
злітно-посадкових
майданчиків для польотів
легких повітряних суден

ЗВІТ
про усунення недоліків за результатами інспектування
злітно-посадкового майданчика _____
(назва ЗПМ)

N з/п	Стислий опис недоліку	Заходи з усунення недоліку	Підпис Заявника про усунення недоліку

Додаток 6
до підпункту 8.11.5
Правил допуску
до експлуатації
злітно-посадкових
майданчиків для польотів
легких повітряних суден

**ПЕРЕЛІК
необхідного аварійно-рятувального обладнання**

	Обладнання	Кількість, од.
1.	Розвідний ключ	1
2.	Рятувальна сокира бортового типу	1
3.	Зубило, 60 см	1
4.	Лапчастий лом, 105 см	1
5.	Ножівка міцна з 6 запасними полотнами	1
6.	Крюк пожежний	1
7.	Канат діаметром 50 мм і довжиною 15 м	1
8.	Кусачки для різання під кутом	1
9.	Набір викруток	1
10.	Ніж у піхвах	1

11.	Рукавиці вогнестійкі	2 пари
-----	----------------------	--------

Додаток 7
до пункту 9.2
Правил допуску
до експлуатації
злітно-посадкових
майданчиків для польотів
легких повітряних суден

ВІДСТАНЬ
до висотних споруд (перешкод)
від місця старту

Швидкість вітру, м/с	Відстань	
	за лінією маршруту	у бік від лінії маршруту
0 - 2	4h	1h
2 - 5	10h	2h
6 - 7	15h	3h

Примітка. h - висота споруд.

Додаток 8
до пункту 11.1
Правил допуску
до експлуатації
злітно-посадкових
майданчиків для польотів
легких повітряних суден

РОЗМІРИ
майданчиків приземлення парашутистів

Розміри майданчиків приземлення при стрибках в одне заходження, м		
1-2 особи	3-5 осіб	6-11 осіб
300 x 200	500 x 300	800 x 400